

Buddhismus v kostce, aneb stručněji to snad ani nejde... čtyři slova v sanskrtu: sansára, karma, Buddha a nirvána
Luboš Bělka

Termín nirvána je kuchyňského původu. Popisoval se jím stav, kdy právě uvařenou rýži hospodyně sundala z ohně a obsah nádoby pozvolna vychládává, doslovný překlad může být vyvanutí: nir (= zápor) vána (= vánek, vítr)...

Jenže nirvána už dávno, řekněme dva a půl tisíce let není termínem kuchyňským, ale náboženským, buddhistickým, je to ústřední pojem tohoto univerzálního náboženského systému. Pro vysvětlení pojmu **nirvána** potřebujeme znát ještě několik dalších pojmů, minimálně tři:

sansára, karma a Buddha

Jsou to termíny a pojmy náboženské – buddhistické a religionista je může vysvětlovat pouze tak, že studuje výpovědi věřících, v tomto případě buddhistů. Čili my nestudujeme přímo nirvánu, to vědecky možné není, ale studujeme to, co o nirváně řekl Buddha a buddhisté. Totéž platí i o pojmu probuzení, sansára či karma.

Kdo je Buddha? Proč dosáhl probuzení a stal se buddhou? Může se každý stát buddhou?

Asi nejlépe bude začít u toho, jak buddhisté nahlízejí na svět a místo člověka v něm. Podle nich svět = **sansára** neboli koloběh (znovu)zrozování, kdy smrt není nic definitivního, je to samozřejmě utrpení a tragédie, ale smrtí končí jen jeden konkrétní život. A po něm následuje další zrození – to ale není náhodné, je to na základě **karmy**, tedy souboru činů a myšlenek člověka. A tak se to opakuje neustále, je možné na základě dobrých činů a myšlenek dosahovat stále lepších zrození, nicméně je zde stále přítomná smrt a utrpení. A naopak, v důsledku špatných činů a myšlenek následuje špatné zrození, třeba do pekel (buddhisté věří v horká a studená pekla). Žádné zrození ale není věčné, vše, co se zrodí, musí i zemřít. Jde o to umět prostřednictvím rozumu rozpoznat dobro a zlo a podle toho se svobodně chovat.

Tomuto se říká *karmický buddhismus*

Řešení problému všudypřítomnosti smrti a utrpení nabízí Buddha Gautáma. Jaké řešení? Jak lze zvítězit nad smrtí?

Probuzením, dosažením **nirvány**. Jedná se změnu stavu mysli. Buddha je ten, kdož se již více nezrodí, ukončil řetězec (znovu)zrozování, sansáru. Pro sebe samého, ale i pro všechny ostatní, kdož se chtějí na jeho cestu vydat a stát se buddhy.

Tomuto se říká *nirvánický buddhismus*.

Tedy my religionisté tomu tak říkáme, samotní buddhisté nikoliv. Čili my nestudujeme nirvánu, ale *nirvánický buddhismus*. A totéž platí o karmě a *karmickém buddhismu*.

Pro ČT Brno „Dobré ráno“ 5. duben 2016 (Kurt Donald Cobain, 20. února 1967, Aberdeen – 5. dubna 1994, Seattle):

<https://www.ceskatelevize.cz/porady/10435049455-dobre-rano/316292320020032/cast/463111/>

<https://www.ceskatelevize.cz/porady/10435049455-dobre-rano/316292320020032/cast/463117/>

<https://www.ceskatelevize.cz/porady/10435049455-dobre-rano/316292320020032/cast/463146/>